

MUNI
ARTS

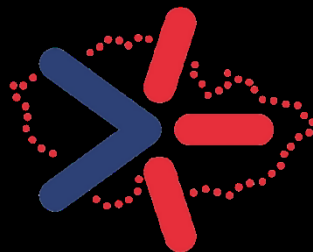
Nobelova cena za literaturu

Skandinávské literatury – ocenění autoři – vybraná jména

Financováno z projektu MUNI 3.2.1, reg. číslo NPO_MUNI_MSMT-16606/2022,
realizovaného v rámci Národního plánu obnovy pro oblast vysokých škol pro roky 2022–2024.

**Financováno
Evropskou unií**
NextGenerationEU

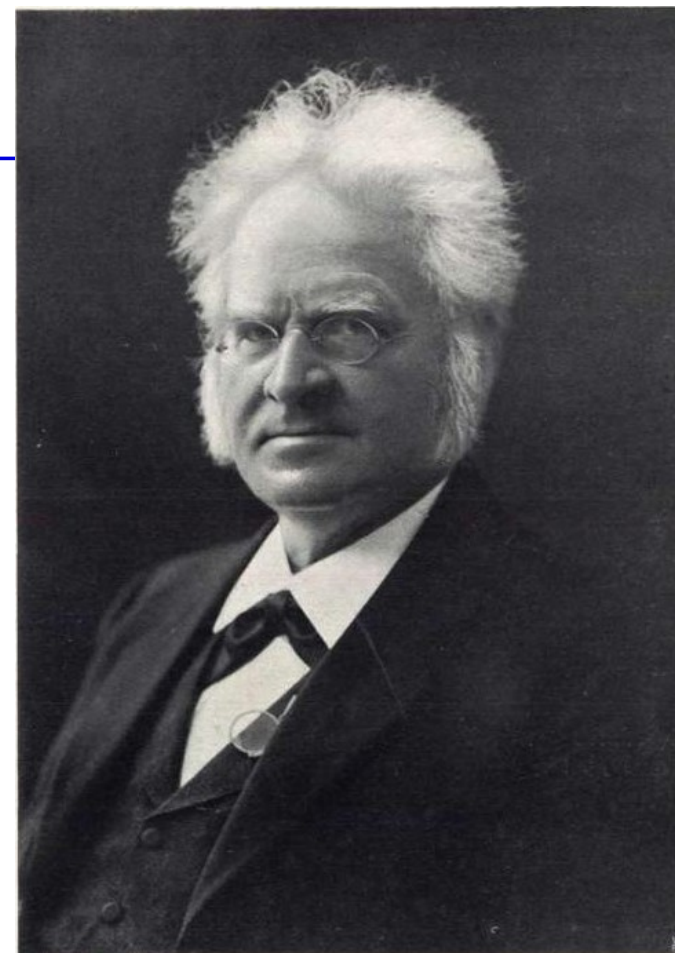
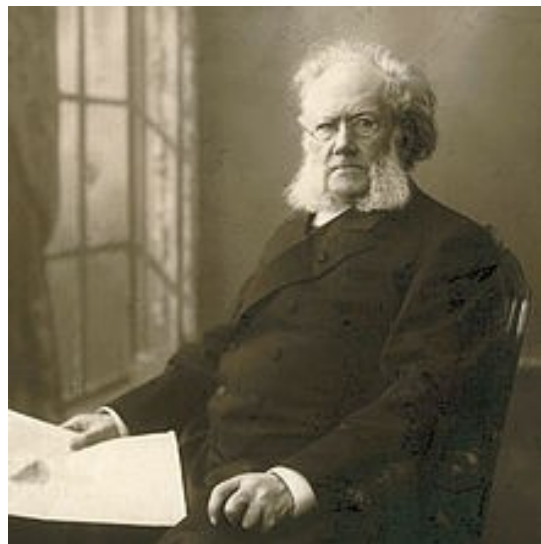

**Národní
plán
obnovy**

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Henrik Ibsen (neoceněn) + Bjørnstjerne Bjørnson 1903

Próza a poezie

- (1832 – 1910)
- V roce 1852 začal pracovat jako novinář. Psal literární a divadelní recenze a byl přímo zapálený pro ponoršťování kultury, jazyka a divadelního umění.
- Bjørnson začínal jako novinář a literární kritik. Psal dramata, básně a kratší i delší prozaické útvary. Dramata byla za jeho života poměrně hojně představována na divadelních prknech, z jeho básní se nejvíce proslavila „Ano, milujeme tuto zemi“, ale přesto je Bjørnson známý především díky svým „selským povídkám.“
- Umění novely ve stylu staroislandských ság, s okruhy romantické lásky a obdivu k norskému venkovu

Dramata

- Sociální drama *Leonarda* (1879)
- V roce 1883 vydal sociální drama *Rukavička*, ale nenašel se žádný divadelní ředitel, který by chtěl tuto hru uvést. Zde se zabýval soudobou problematikou dvojí sexuální morálky: zatímco ženy si v tehdejší společnosti měly až do svatby uchovat panenství, na muže se takovýto požadavek nevztahoval a po svatbě jim byly běžně tolerovány i návštěvy nevěstinců.
- *Nad naši sílu* – čekalo přes deset let na své uvedení. Národní divadlo v Praze: 1900 (režisér Jaroslav Kvapil)

Veřejný život

□ V roce 1905 si mělo Norsko zvolit své nezávislé státní zřízení. Ač dříve zarytý republikán, byl nyní přesvědčen, že monarchie je pro Norsko to jediné správné státní zřízení. To bylo důležité kvůli silnějším vztahům s Velkou Británií, norským největším obchodním partnerem a spojencem.

□

□ 1907: řada vystoupení na kulturní emancipaci Slováků proti brutální maďarizaci (viz Bjørnsonův sad v Brně)

Knut HAMSUN (1859 – 1952) 1920

Hamsun: vybrané romány

- SULT *Hlad* 1891
- MYSTERIER *Mystéria* 1892
- PAN *Pan* 1894
- Vandrer-trilogien... Tulácká trilogie
- MARKENS GRØDE *Matka Země* 1917

- PÅ GJENGRODDE STIER *Po zarostlých stezkách* 1949

SIGRID UNDSETOVÁ (1882 – 1949) 1928

- Realismus, romány z norského středověku, povídky za současnosti, především o osudech žen
- 1911 Jenny
- 1921-23 Kristína Vavřincová
- 1925 Olav Audunsson

- Proti nacismu
- Emigrace USA

Muzea

- Ibsen: Oslo, Grimstad, Venstøp
- Hamsun: Hamarøy
- Undsetová: Bjerkebek v Lillehammeru

Video pro zájemce:

- Samostatně: https://openedx.phil.muni.cz/courses/course-v1:FFMU+MK07+2017_1/about
- U tohoto kurzu „Knut Hamsun a Sigrid Undsetová – kontrasty“ se registrujete, videa si poslechněte podle vlastní volby, nejsou vyžadovány žádné průchozí testy nebo přídatné úkoly.

Dánsko: Henrik Pontoppidan 1917

- Pontoppidanovo dílo je protknuto vášnivým soucitem k útrapám nižších vrstev a zvláštním skeptickým humorem, namířeným proti frázovitosti klamného idealismu. Pontoppidan neustále usiloval o zobrazení mravních hodnot lidského života a odkrýval nesoulad mezi vznešenými, ale prázdnými hesly a neutěšenou životní realitou. Jeho stěžejními díly jsou pak tři romány o dánské společnosti: naturalistický *Det forjattede land* (Země zaslíbená), vývojově pojatý *Lykke Per* (Šťastný Per) a společenskokritický *De dodes rige* (Říše mrtvých).

Johannes V. Jensen 1944

- 1901: *Králov pád*
- uvěřil v technický pokrok a v moderní civilizaci a stal se propagátorem sociálního darwinismu. Pracoval na svém vrcholném díle, šestidílném románovém cyklu *Dlouhá cesta* (1908–1922), ve kterém popsal vývoj severských národů od doby ledové do 15. století. V tomto cyklu Jensen vytvořil mýtus o tom, že sever Evropy je kolébkou evropské kultury. Umělecky je to však dílo silné a z tohoto hlediska sklidilo zasloužený úspěch.

Švédsko

Harry Martinson (1904 -1978) 1974

- ANIARA (1956)
- *Aniara. En revy om människan i tid och rum*
- (veršovaný epos - 103 částí)
- zfilmováno 2018
- <https://www.febiofest.cz/filmy-2019/aniara-836f>
- Opera: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Aniara_\(opera\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Aniara_(opera))
- Český rozhlas

Eivind Johnson 1974

- (1900 -1976)
- Kořeny v proletářské literatuře
- *Za časů Jeho milosti*

- Člen Švédské akademie

TOMAS TRANSTRÖMER (1931 – 2015) 2011

- Básník, esejista, psycholog, překladatel
- 12 sbírek (přel. do 60 jazyků včetně češtiny a slovenštiny)
- <https://www.youtube.com/watch?v=ApiaFYq3wZc>
- <https://www.lyrikline.org/en/poems/romanska-bagar-7605>

<https://www.youtube.com/watch?v=mrzePp6WJgU&t=6s>

Norština

- Rozkazovací způsob
- Hlavní a vedlejší věty, slovosled

Rozkazovací způsob

- 2. osoba, shodné pro jednotné i množné číslo
- Tvoříme odtržením infinitivního –e
  - Např. å snakke – snakk, å sove - sov
- Je-li sloveso v infinitivu zakončeno na jinou samohlásku, rozkaz se shoduje s infinitivem
  - Gå, ta, gjenta
- Ikke – před, nebo za slovesem
  - Spis ikke det – ikke spis det!

Výjimky: å åpne – åpne, å komme – kom, å spørre – spør, å se – se

Rozkazovací způsob

- Cvičení
- <https://www.hf.ntnu.no/now/learnnow/ex/04A01.htm>
- <https://www.hf.ntnu.no/now/learnnow/ex/04C03.htm>

Slovoled – věta hlavní

1	2	3	4	5	6	7
Nå	vil	jeg	ikke	bo		her lenger
Jeg	kan		aldri	glemme	deg	
Hun	er		alltid			sulten
Hvorfor	snakker	du			ham?	
	Kan	du		hjelpe	meg	i morgen?
Subjekt Adverbial spørreord	Verb 1	subjekt	Ikke/andre	Verb 2	objekt	Adverbial Sted/tid/

Souvětí

- Souřadná
- Podřadná
  - HV-VV
  - VV-HV

Souvětí souřadná

- Og
- Men
- Eller
- For = neboť
- Så = tak, , a proto takže, tudíž

- Slovosled stejný jako ve větách jednoduchých. Inverze jen pokud zdůrazňujeme nějaký větný člen

Souvětí podřadná – HV-VV

- Slovosled shodný s jednoduchými větami
- ! AŽ na IKKE!

0	1	2	3	4	5	6
<u>at</u>	de	<u>ikke</u>	kan	<u>komme</u>		i dag
<u>Selv om</u>	<u>hun</u>	<u>aldri</u>	besøker		meg	
hvis	det		blir		regn	i natt.

Souvětí podřadná – VV-HV

- HV – inverze, před HV čárka
- Når hun er sliten, sover hun.

Spojky

- Hlavní věta: og, men, eller, for, så
- Når = když
- Som = který
- At = že
- Fordi = protože
- Hvis / Om = jestliže, když
- Selv om = i když, ačkoliv, přestože
- Mens = kdežto, zatímco

Slovošled – cvičení

- https://www.hf.ntnu.no/now/6/exercises/6_8_M_word_order.htm
- https://www.hf.ntnu.no/now/9/exercises/ex9_14_wordorder/index.htm
- <https://www.hf.ntnu.no/now/learnnow/ex/08D03.htm>
- <https://www.hf.ntnu.no/now/learnnow/ex/09D03/index.htm>

Další hodiny

- 13. listopadu: **reading week** na FF MU
- 20. listopadu: Film a divadlo – **online**
- 27. listopadu: Sámové – **prezenčně**

Použité zdroje

- Humpál, Martin: *Moderní skandinávské literatury*, vyd. 2, rev. Praha : Karolinum, 2013.
- Gustafson, Arik: *Dějiny švédské literatury*, transl. L. Štukavec. Brno : Masarykova univerzita 1998.
- Juříčková, Miluše: *Dva horizonty. Sigrid Undsetová a česká recepce*. Brno: Masarykova univerzita 2011.
- Obrázky: Wikipedie

Licenční ujednání

